

Р.П. Бужиков,
аспірант Інституту вищої
освіти АПН України,
romanik@sp.mk.ua

Миколаївська філія Відкритого міжнародного університету
розвитку людини "Україна"

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ЕНЦИКЛОПЕДІЙ НА ЗАННЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У Миколаївській філії Відкритого міжнародного університету розвитку людини "Україна" знання іноземної мови визначаються тією роллю, яку вони відіграють в загальній справі підготовки майбутнього спеціаліста. Слід також врахувати той факт, що іноземна мова має значний гуманітарний, загальновиховний вплив на особистість студента. Можливість глибше ознайомитися з досягненням науки, культури тих країн, мова яких вивчається, впливає на підвищення ерудиції.

Ефективним засобом у вивченні іноземних мов студентами немовних факультетів є використання сучасних комп'ютерних технологій. Сьогодні неможливо уявити собі роботу викладача без використання персонального комп'ютера. Враховуючи техніку дидактичних можливостей комп'ютера слід зауважити, що він може застосовуватися для розв'язування багатьох методичних та наукових завдань [1]. Технічні можливості персональних комп'ютерів і систем телекомунікаційних мереж привели до виникнення в технології навчання двох нових напрямів – навчання із застосуванням мультимедійних засобів та дистанційного навчання.

Класифікація мультимедійних навчальних засобів починається з книг. У рамках цієї технології достатньо просто організувати пошук за ключовими словами, що дозволяє миттєво знайти у морі інформації ту, яка необхідна на даний момент. Окрім простоти та швидкості пошуку інформації на CD-ROM, це ще й надзвичайно ємний носій. На одному компакт-диску вміщується до 15 гігантських томів. Для кращого засвоєння предмета, що

вивчається, розроблені мультимедійні підручники, які містять курс лекцій, приклади, тести. Такі підручники є з багатьох предметів, і у тому числі з іноземних мов.

Велику допомогу надають студентам програми-перекладачі, навчальні програми з іноземними мовами. Тут вибір практично необмежений. Граматика, тексти, діалоги, жарти, музика, відео, можливість прослухати себе та дикторів, тематичні диски з можливістю прослуховування лекцій на обраній мові – все це дозволяє вивчати мови легко та приємно. Зрозуміло, що мова йде про комп'ютерну підтримку фрагментів занять або про ті заняття, які пропонуються викладачами для самостійного опрацювання.

Енциклопедії – це багаторівневі, інтерактивні мультимедіа-додатки, що поєднують освітній та ігровий аспекти, що видають за одним натисканням кнопки всю інформацію за темою, що вас цікавить. Відеокліпи замість традиційних фотографій, звичайний текст існує разом з голосовим супроводом. Знайомство з новою інформацією кожний раз відрізняється від попереднього. Величезні бази даних легкодоступні, процес роботи з ними не втомлює. Простота в пошуку необхідної інформації, образність та оригінальність мультимедіа. Світ ділових тренажерів-ігор дозволяє перевірити знання нестандартним способом і ширше поглянути на деякі речі.

За своєю тематикою електронні енциклопедії можуть бути загальноосвітніми, тобто містити інформацію з різних галузей знань та напрямків людської діяльності, або тематичними, наприклад, енциклопедія історії США, енциклопедія системи освіти Великобританії тощо.

Викладачі іноземної мови можуть використовувати матеріал електронних енциклопедій для створення завдань з різних видів мовленнєвої діяльності.

Для навчання читання можна створити вправи з формування лексичних і граматичних навичок читання та розвитку вмінь читання; давати відповіді на запитання вчителя щодо основного змісту тексту та його деталей; підбирати з кількох рисунків ті, які ілюструють провідну думку тексту; складати план тексту;

виконувати письмовий переклад тексту і порівнювати його з ключем; виконувати тести.

Приклади вправ з формування вмінь того, хто вивчає читання, на передтекстовому рівні:

1. Знайдіть українські еквіваленти до поданих англійських слів.
2. Відновіть пропущену в уривку пунктуацію (коми, крапки, великі літери).
3. Вставте в речення пропущені слова.
4. Знайдіть речення, які є еквівалентами даних англійських речень.
5. Складіть речення із поданих слів.
6. Складіть речення, використовуючи початок і закінчення.

Приклади вправ з формування вмінь того, хто вивчає читання, на післятекстовому рівні:

1. Чи відповідають подані нижче твердження змісту тексту (так чи ні).
2. Розташуйте подані речення в логічному порядку.
3. Чи містить текст відповіді на перелічені запитання?
4. Використовуючи матеріал тексту, виберіть відповіді на запитання.
5. Розташуйте абзаци в логічному порядку.
6. Прочитайте текст і розташуйте рисунки в логічному порядку.

Для навчання письма можна складати вправи на формування мовленнєвих навичок письма та розвиток вмінь письма: давати відповіді на запитання щодо змісту тексту, складати запитання і план до тексту, робити переказ за планом; писати резюме до тексту і його переказ; описувати рисунок, складати діалог за темою. Доцільно розробити вправи на трансформацію мовного зразка і на підстановлення.

Приклади вправ з навчання професійно спрямованого писемного мовлення:

1. Вставте пропущені слова.
2. Розставте пунктуаційні знаки в тексті.
3. Заповніть заяву, звертаючи увагу на зразок.
4. Запишіть речення в хронологічному порядку.
5. Складіть план резюме свого друга. За планом складіть своє резюме.

6. Напишіть рекомендаційного листа для свого колеги (за зразком).
7. Напишіть діловий лист (за зразком).

Для навчання аудіювання можна розробити комунікативні вправи на аудіювання текстів з метою одержання інформації, вправи на аудіювання повідомлень, запитань, вправи на контроль розуміння прослуханого тексту.

Приклади вправ, що спрямовані на розвиток мовленнєвих механізмів аудіювання:

1. Послухайте першу фразу і, спираючись на її зміст, завершіть другу.
2. Послухайте характеристику людини і згадайтеся про її професію.
3. Послухайте початок розповіді і визначте, про що вона.
4. Послухайте слова і назвіть ті, що стосуються даної теми.
5. Послухайте і повторіть за диктором фрази.
6. Послухайте репліки з діалогу і скажіть, хто його веде.
7. Послухайте фразу і визначте, коли відбувалася дія.
8. Послухайте речення і скажіть, де відбувається подія.

Для навчання говоріння — вправи з формування вмінь діалогічного та монологічного мовлення.

Приклади вправ для навчання діалогічного мовлення:

1. Повторіть репліки за диктором.
2. Послухайте репліку та на її прикладі відтворіть свою особисту.
3. Послухайте запитання та дайте на них відповіді в усній формі.
4. Послухайте запитання та виберіть на них (з перелічених) необхідні відповіді в усній формі.

Приклади вправ для навчання монологічного мовлення:

1. Послухайте початок тексту, а потім доповніть його.
2. Розкажіть про себе, про своє хобі та про свою майбутню професію.
3. Опишіть свого кумира (за схемою).
4. Розкажіть про географічне положення своєї країни.

Електронні енциклопедії мають широкі можливості щодо роботи з текстом: потрібний матеріал можна роздрукувати прямо з екрана, скопіювати текст для подальшого редагування в текстовому процесорі Word.

Програма розрахована на роботу з підтримкою Інтернет, а структура гіпертексту дозволяє швидко отримувати інформацію про додаткову літературу з обраної теми, не виходячи в Головне меню. Також можна зробити екскурс в історію того часу: побачити, на тлі яких подій з'явилися ті чи інші літературні твори. Розділ "Інтернет" дозволяє швидко отримувати адреси бібліотек світу, де можна знайти оригінальні тексти робіт певного письменника.

Особливий інтерес в електронних енциклопедіях представляє тест, який спрямований на контроль знань.

Проаналізувавши декілька електронних тематичних енциклопедій, ми зробили висновок про доцільність їх використання викладачами іноземних мов для забезпечення більшої ефективності навчального процесу та збагачення навчального матеріалу. Вони можуть бути використані як додатковий матеріал під час підготовки та організації занять для створення різних видів вправ з формування певних мовленнєвих умінь. Електронні енциклопедії сприяють розвитку пізнавальної і дослідницької діяльності студентів, а також забезпечують підтримку інтересу до вивчення іноземної мови завдяки оригінальним способам подачі тексту на екран, їх художньому оформленню. Робота з електронними енциклопедіями значно економить час, витрачений на пошук та обробку інформації, вони компактні і зручні у користуванні [1, 2].

Список літератури

1. П.І. Сердюков. Технологія розробки комп'ютерних програм з іноземних мов. – К.: Ленвіт, 1996. – С. 8-10, 16-18.
2. П.Г. Асоянц, П.І. Сердюков, Г.С. Чекаль та інші. Основи методики створення і застосування комп'ютерних програм у навчанні іноземних мов. - К.: КДПШМ, 1993. - С. 43.
3. Ніколаєва С.Ю., Дементьєва Л.П. До питання індивідуалізації навчання іноземної мови в немовному вузі // Романо-германська філологія та методика викладання іноземних мов / Київ: Пед. ін-т інозем. мов. - К., 1974. – № 1. – С. 38.